

БОЛОВСРОЛ,
СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН,
СПОРТЫН ЯАМ

ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН
ХАМГААЛЛЫН ЯАМ

ТУСГАЙ ХЭРЭГЦЭЭТ БОЛОВСРОЛ ШААРДЛАГАТАЙ ХҮҮХДЭД ҮЗҮҮЛЭХ
ЭРҮҮЛ МЭНД, БОЛОВСРОЛ, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
ҮЙЛЧИЛГЭЭГ САЙЖРУУЛАХ ТӨСӨЛ

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ
ХҮҮХДИЙН ХӨГЖЛИЙН ТҮВШИНГ
ТОДОРХОЙЛОХ, БАГШЛАХ АРГА
ЗҮЙН ГАРЫН АВЛАГА

Улаанбаатар хот
2019 он

ННА-74.3

ДАА-371.9

Х-543

Хамтран ажилласан байгууллага, хувь хүмүүс:

ЧИНГЭЛТЭЙ ДҮҮРГИЙН “БАСАРХАН” ЦЭЦЭРЛЭГ

СҮХБААТАР ДҮҮРГИЙН 42-Р ЦЭЦЭРЛЭГ

Р.БААСАНЖАРГАЛ

Ц.МӨНХТУЯА

Б.БУЛГАМАА

Б.НАРАНСҮЛД

Н.ГЭРЭЛТ-ОД

Хянасан:

БСШУСЯ-ны Боловсролын хүрээлэнгийн тусгай хэрэгцээт
боловсролын хөтөлбөрийн судалгаа хариуцсан
эрдэм шинжилгээний ажилтан

Ц.ЦЭВЭГМИД

Ерөнхий боловсролын 25 дугаар тусгай сургууль,
согог зүйч багш

Ч.АЛТАНЦЭЦЭГ

Ерөнхий боловсролын 55 дугаар тусгай сургууль,
сургалтын менежер

Ж.ОТГОНЦЭЦЭГ

Ерөнхий боловсролын 63 дугаар тусгай сургууль,
сургалтын менежер

О.МӨНХЦЭЦЭГ

Ерөнхий боловсролын 70 дугаар тусгай сургууль,
согог зүйч багш

Т.НАРАНЧИМЭГ

Энэхүү ном нь Монгол улсын “Зохиогчийн эрхийн тухай” хуулиар баталгаажсан тул эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр хэсэгчлэн болон бүтнээр нь дахин хэвлэх, цахим болон бусад хэлбэрээр хувилан олишруулах, түгээн тараахыг хориглоно.

ISBN: 978-9919-9519-4-8

ГАРЧИГ

ӨМНӨХ ҮГ	4
ХӨГЖЛИЙН ТҮВШИНГ ТОДОРХОЙЛОХ ХҮСНЭГТ	6
I. Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар	8
I-1 Цэвэрлэх, хураах	8
I-2 Гар угаах	10
II. Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	13
II-1 Бөмбөг тоглох	13
II-2 Дүрсийг хэвэнд хийх	17
II-3 Модон шоо	20
II-4 Сав болон багаж хэрэгсэл, эд юмс	23
II-5 Цагираг ба уяа	26
II-6 Цахилгаан, товч, цаас	29
II-7 Модон дүрсийг “Пэг” тоглоомын сууринд хийх	39
II-8 Үйл ажиллагаа	35
III. Хэл яриа, танин мэдэхүй, тоо тоолол	39
III-1 Дүрс, өнгө болон эд юмсыг зориулалтаар нь нийлүүлэх, ялгах	39
III-2 Зураг дүрс зурах, үсэг бичих	49
III-3 Үсэг унших	56
III-4 Тоо, хэмжээ	60
III-5 Эд зүйлийн шинж чанар	68
III-6 Эд юмсын зориулалт	70
IV. Харилцаа, нийгэмшихүй	72
IV-1 Өөрийгөө илэрхийлэх	72
IV-2 Өдөр тутмын амьдрал дээрх нийтлэг дүрэм	76

ӨМНӨХ ҮГ

1. ЗОРИЛГО

Энэхүү гарын авлагад хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн бодит байдлыг судалж, тухайн хүүхдийн хөгжих, сурах онцлогт тохирсон даалгаврыг боловсруулахад ашиглах боломжтой жишээнүүдийг дэлгэрэнгүй оруулсан болно. Уншиж, бичиж чаддаггүй, тоо хэмжээний ойлголтыг бүрэн ойлгож, эзэмшиж чадаагүй хүүхдэд тус гарын авлагаас санаа авч ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөө боловсруулж өдөр тутмын хичээлдээ ашиглах боломжтой.

Хүүхэд бүрийн хөгжил харилцан адилгүй боловч хүүхдийн хөгжлийн ай, үе шатуудад ижил төстэй зүйлүүд байдаг. Сургалтын явцад багшаас хүүхдийн хөгжлийн түвшинд тохироогүй даалгавар өгөх тохиолдол байсаар байна.

Тус гарын авлагад 1-5 түвшинд хөгжлийн ай тус бүрээр хүүхдийн хөгжих, сурах онцлогт тохирсон даалгавруудыг оруулсан болно. “Хүүхдийн хөгжлийн түвшинг тодорхойлох хүснэгт”-ийг ашиглан тодорхой үе шаттайгаар хүүхдээ дэмжсэн арга зүйг сонгон ажиллахыг багш та бүхнээсээ хүсье.

Мөн БСШУС-ын сайдын 2018 оны А/425 дугаар тушаал “Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн болон сургалтын чанарын үнэлгээний журам”-ын 3.16-д “Хөгжлийн бэрхшээлийн онцлог, суралцах чадамжид суурилсан ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөрөөр суралцаж буй суралцагчийн хөгжлийн ахиц, өөрчлөлтийг явцын үнэлгээгээр үнэлнэ. Суралцагчийн анги дэвших, сургууль төгсөх асуудлыг явцын үнэлгээнд үндэслэн, энэхүү журмын 4.6-д заасан шалгалтын комисс шийдвэрлэнэ” гэсэн заалтыг үндэслэн энэхүү гарын авлагыг ашиглаж хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчийн ахиц, өөрчлөлтийн явцын үнэлгээг хийж болно.

2. АГУУЛГА

Гарын авлага нь “Хүүхдийн хөгжлийн түвшинг тодорхойлох хүснэгт”, “Багшлах арга зүйн дэлгэрэнгүй жишээ” гэсэн 2 бүлэгтэй. Хүүхдийн хөгжлийг ерөнхийд нь 4 том айд хуваасан ба энэхүү хөгжлийн ай нь ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөөний үлгэрчилсэн загварын хөгжлийн айтай ижил болно¹.

¹ БСШУС-ын сайдын 2018 оны 3-р сарын 29-ний өдрийн А/155 тоот тушаал

1. Өдөр тутмын амьдралд шаардлагатай ухагдахууныг ойлгож, эзэмших - **“Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар”**
2. Бүх биеийн болон гар хурууны хөдөлгөөн - **“Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа”**
3. Үг, дүрс, тооны ухагдахууныг ойлгож, эзэмших - **“Хэл яриа, танин мэдэхүй, тоо тоолол”**
4. Өөрийн бодол санааг илэрхийлэх, нийгмийн дүрэм журмыг ойлгох, дагаж мөрдөх - **“Харилцаа, нийгэмшихүй”**

Хүүхдийн хөгжил тус бүр тодорхой үе шаттай. Жишээлбэл: 1 гэдэг тооны утгыг ойлгосон хүүхэд удалгүй 5 хүртэлх зүйлсийг тод, зөв тоолж чаддаг болно. Цаашлаад 10 хүртэлх зүйлсийг тод, зөв тоолж чаддаг болдог. Эсрэгээрээ 1 гэдэг тооны утгыг ойлгож чадаагүй хүүхэд 5 болон 10 хүртэлх зүйлсийг тод, зөв тоолж чаддаг болох нь нэлээд хүндрэлтэй.

Оюун ухааны бэрхшээлтэй хүүхдийн хувьд танин мэдэхүйн хөгжил нь удаан байдгаас ижил насны хүүхдүүдтэй нэг ангид суралцахад хүндрэлтэй байдаг. Эдгээр хүүхдүүдтэй ажиллахдаа хөгжлийн ай болон үе шатыг харгалзан хүүхэд нэг бүрийн бодит байдалд нийцсэн хичээл төлөвлөлтийг боловсруулах нь чухал юм.

3. “Хүүхдийн хөгжлийн түвшинг тодорхойлох хүснэгт”-ийг ашиглах заавар

Таны зааж байгаа хүүхдүүд дунд, хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй, тусгай хэрэгцээт боловсролын сургалтын хөтөлбөрөөр суралцахад хүндрэлтэй хүүхэд байгаа бол хавсралт хүснэгтэд байгаа “Хөгжлийн түвшинг тодорхойлох хүснэгт”-ийг ашиглан 4 ай тус бүрт өгөгдсөн даалгаврыг гүйцэтгүүлж, бодит байдлыг шалгаарай.

Хүүхэд даалгаврыг гүйцэтгэж чадаж байвал дугуй /○/, чадахгүй байвал чагт /×/ -аар тэмдэглэнэ. “Хөгжлийн түвшинг тодорхойлох хүснэгт” –ийг ашиглаж Ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөө боловсруулна. Хүүхдийн одоогийн хийж чадаж байгаа түвшний агуулгаас ахиулж, дараагийн түвшний агуулгыг урт хугацааны зорилт болгон тавина.

Жишээлбэл: **Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар ай** дахь **I-2** даалгаварт “Гар угаах” агуулгыг **Түвшин 2** буюу “**Цоргоноос гоожиж буй усаар гараа угаах**” гэсэн агуулгыг гүйцэтгэж чадаж байгаа бол **Түвшин 3** буюу “**Бусдын зааврын дагуу гар угаах дарааллыг зөв гүйцэтгэх**” гэсэн агуулгыг хийлгэж үзээд, чадахгүй байгаа тохиолдолд **Түвшин 3**–ын даалгаврыг урт хугацааны зорилт болгон тавина.

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮҮХДИЙН ХӨГЖЛИЙН ТҮВШИНГ ТОДОРХОЙЛОХ, БАГШЛАХ АРГА ЗҮЙН ГАРЫН АВЛАГА

ХӨГЖЛИЙН ТҮВШИНГ ТОДОРХОЙЛОХ ХҮСНЭГТ

Хөгжлийн ай	Агуулга	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Түвшин 4	Түвшин 5	
I Өөртөө үйлчлэх зүйлийн чадвар	I - 1 Цэвэрлэж хураах		1. Даалгавраа хянаж дуусаад хэрэглэсэн үйлдээ хураах	2. Хоолоо идээ, шал агта тавгаг зэргэ хэрэглэсэн үйлдээ хураах			
	I - 2 Гараа угаах		3. Цоргонгос тооцож буй усаар гараа цэвэрлэх	4. Бусдын зааврыг дагуу гар угаах дарааллыг зөв тооцож хураах	5. Бие дааж дарааллын дагуу гараа угаах		
II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II - 1 Бөмбөг тоглох		6. Бай руу бөмбөг шидэх				
			7. Бөмбөг шидэхгэнг өнхрүүлэх	8. Том бөмбөг бөмбөг авах	9. Жижиг бөмбөг барьж авах		
	II - 2 Хэвцэгс гаргах, хийх	10. Хэвцэгс дунд дүрсийг гаргуу	11. Дугуй дүрсийг эвэлд хийх	12. Дүрсүүдийг эвэлд тохируулж хийх			
	II - 3 Ордог модон шоо	13. Хоёр гартаа барьсан модон шоог хоёронд нь нийлүүлэх	14. 3 хүртэл модон шоог орох	15. Модон шоог агуулж ямар нэг дүрс хийх			
	II - 4 Сав болон багаж хэрэгсэлд жомс	16. Саванд байгаа эд жомсыг гаргаж авах	17. Саванд жомс хийх	18. Халбага, халбаар дүрсийг ашиглаж эд жомсыг савнаас гаргах, буцааж хийх			
	II - 5 Цагираг ба уяа	19. Уяанд хэлхээн шүршиг суулаа	20. Нэг ширхэг шүршүүр будуун уяа суулгах	21. 5 ширхэг цагираг будуун уяа суулгах			
	II - 6 Цахилаан, товч, наас		22. Уутны цахилааныг нээх, хаах	23. Том товч тайлах		24. Цаасыг дундуур нь нугалан дутууд хийх	
	II - 7 "Пэг" суурин тоглоом, наалт	25. "Пэг" суурин модон дүрсээ суулгаж авах	26. "Пэг" суурин модон дүрсээ хийх	27. Хүрээний язгаар дотор наалт наах			
II - 8 Гар ажиллагаа		28. Дүрсээ шидэж хүрээ дотор наах		29. Хайчаар үзүүр болон муруй шугамыг дагуу хайцгах	30. Муруй шугам болон өнцөг гарган өнгүй хайцгах		
III Хэл яриа, ганин мэдэхүй, тоо тоолол	III - 1 Дүрс, өнгө, тохирох, эс тохирохыг ялгах		31. Ижил дүрсүүдийг нэгтгэж, ангилах	34. Хэлбэрээр нь ялгасуулж нэгтгэх		37. Ижил хэлбэр дүрсээр нь ангилах	
			32. Ижил зурвасыг нэгтгэх				
			33. Өнгөөр нь ялгасуулж нэгтгэх	36. Ижил өнгөтэй жомсыг нэгтгэх	39. Эд зүйлсийг зориулалтаар нь ангилах		
	III - 2 Дүрс, үсэг бичих		40. Сарнаа хийх	41. Бусдын зурсныг дуурайн нэмэх, босго, гуравдугаар дүрс зурах	43. Бусдын зурсныг дуурайн нэмэх, дөрвөлжин дүрс, ташуу зураг зурах	45. Бусдын зурсныг дуурайн гуравалжин дүрс, хэлбэр үсэг зурах	
				42. Том хүү дүрсийг дугуй дүрс зурах	44. Шугаан болон нуман зурвасыг балаар зурах	46. Дугуй, дөрвөлжин, гуравалжин дүрсүүдийг балаар зурах	
	III - 3 Үсэг унших					47. Өөрийнхөө нэрэнд ордог үсгийг олох	48. Өөрийн нэрийнхээ бүх үсгийг олох
						49. Бүх тоог олох	
						50. 4 хүртэл үсэгтэй үгийг харж ойлгон, тохирох зүйлийг олох	
	III - 4 Тоо ширхэг, хэмжээ				51. 3 хүртэл тооны жижиг зүйлүүдийг нэгтгэх	54. 3 ширхэг хүснэсийг авч огох	56. 10 ширхэг зүйл хүснэсийг авч огох
					52. 1 тооны утгыг олох	55. 5 ширхэг үгийг чанга дуугаар зөв тоолох	57. 10 ширхэг зүйлийг чанга дуугаар зөв тоолох
					53. 1 тооны үгийг ойлгох, 1 ширхэг зүйл тавьсан үгийг нэнгэх		58. 5 хүртэл тооны жомсыг тохирох цифртэй харгалзуулах
	III - 5 Эд жомсын харьяалал					59. Ижил 2 зүйлээс том, жижгийг нь сонгох	60. Ижил 2 зүйлээс урт, богиныг сонгох
III - 6 Эд жомсын зориулалт					61. Эд жомсын зориулалтын нэршлийг олох	62. Эд жомсын зориулалтыг тайлбарлах	
IV Харилцаа, Нийгэмшлэхүй	IV - 1 Санаа бодлоо илэрхийлэх		63. 2 ширхэг зүйлээс 1-ийг нь зааж, хари сонгож авах	64. 2 зургааны өөрт танигдах зүйлийг сонгох	66. Өөрч хэрэгсэл байгаа үйлдлээ зурж харуулах		
	IV - 2 Хэл ярианы ойлголт, асууз, харилцах			65. "Надаа" гэдэг үгийг үйлдлээ эсвэл үгээр илэрхийлэх	67. Ээлж дарааллыг ойтгуулах тоглоом тоглох	68. "За, май", "Бавраллаа", "Уучлаарай" зэрэг үгийг хэрэглэх	

4. “Багшлах арга зүйн дэлгэрэнгүй жишээ”-г ашиглах заавар

“Хөгжлийн түвшинг тодорхойлох хүснэгт”-ийг ашиглан хүүхдийн бодит байдлыг судлаж мэдсэний дараа хичээлийн цагаар болон ганцаарчилсан сургалтын үед багшлах арга зүйн тухай авч үзье.

Тус гарын авлагын “Багшлах арга зүйн дэлгэрэнгүй жишээ”-нд хичээлийн явцад ижил даалгаврыг өөр өөр орчинд хийлгэж үзэх, хэрэглэгдэхүүнээ өөрчлөх санааг оруулснаас гадна багшийн зүгээс аливаа даалгаврыг хүүхдээр хийлгэх явцад анхаарах зүйлсийг зөвлөмжилсөн болно.

**БАГШЛАХ АРГА
ЗҮЙН ДЭЛГЭРЭНГҮЙ
ЖИШЭЭ**

I ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ ЭНГИЙН ЧАДВАР

1 I-1 Цэвэрлэх, хураах

Даалгавар 1	I Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар	I-1 Цэвэрлэж хураах	Түвшин 2
Агуулга	Даалгавраа хийж дуусаад хэрэглэсэн зүйлээ хураах		
Орчин	Хичээл дууссаны дараа /хэрэглэсэн сургалтын хэрэглэгдэхүүн ширээн дээр байна/		
Хэрэглэгдэхүүн	Сургалтын хэрэглэгдэхүүн, сагс		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хүүхдэд сагс өгнө. /цэвэрлэж хураах сагс урьдчилан бэлдсэн байна/ 2. Хүүхэд хэрэглэгдэхүүнээ сагсанд хийж багшдаа өгнө. 3. Хэрэглэгдэхүүнээ сагсанд хурааж чадсан бол урамшуулна. 		

Сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг хэрэглэж дууссаны дараа сагсанд хийх

Сагсанд хийж чадсан бол магтах

Даалгавар 2	I Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар	I-1 Цэвэрлэж хураах	Түвшин 3
Агуулга	Хоолоо идэж дуусаад аяга таваг зэрэг хэрэглэсэн зүйлээ хураах		
Орчин	Хоол идсэний дараа		
Хэрэглэгдэхүүн	Хоолны хэрэгсэл /аяга, халбага, таваг/, сагс		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> Хоолоо идэж дуусаад “Аяга, тавгаа хураагаарай” гэж хэлнэ. <ul style="list-style-type: none"> Хүүхэд аяга, тавгаа хураахдаа хэд хэд хувааж зөөж болно. Аяга, таваг хураах сав, байрлалыг тодорхой хэлж өгнө Хурааж дууссаны дараа магтана. 		

Хооллох

Хооллосны дараа аяга тавгаа хураах

Бусад тохиолдолд хэрэглэх арга зүйн санаа

- А Өөрийн эд зүйлийг цүнхэндээ хийх .
- Бусдын юмнаас ялгахад хялбар байх үүднээс таних тэмдэг тавих.
- В Анги доторх эд юмс, сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг бэлдэж, тогтсон газарт хураах.
- Анги дотор хураах газрыг тогтож, ойлгомжтой зурган тэмдэглэгээ хийсэн байх.

Дээрх А, В-д өгөгдсөн зүйлийг дараах дарааллаар хийж, чадсан тохиолдолд магтана.

1. Бусдын тусламжтайгаар хийж чаддаг болох.
2. Тусламж шаардлагатай бол хамгийн сүүлийн үйлдэл дээр хүүхдээр өөрөөр нь хийлгэх.
3. Аливаа үйлдлийг хийхэд бага багаар дэмжлэг үзүүлэн, бие даан гүйцэтгэдэг болгох.
4. Хөндлөнгөөс дэмжлэг үзүүлэхгүй, аман заавар өгч хурааж цэгцлүүлэх.
5. Хүүхдийн нэрийг дуудаж, эд юмсыг цэгцлүүлэх, хураалгах.

I-2 Гар угаах

Даалгавар 3	I Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар	I-2 Гар угаах	Түвшин 2
Агуулга	Цоргоноос гоожиж буй усаар гараа норгох		
Орчин	Гар угаах		
Хэрэглэгдэхүүн	Алчуур		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none">1. Багш цоргыг нээж, хүүхдийг “Гараа угаагаарай” гэж хэлнэ.2. Хүүхэд гараа норгосны дараа алчуур өгч арчуулна.3. Хийж чадвал магтана.		

Гоожиж буй усанд гараа норгох

Алчуур өгөхөд гараа арчих

Даалгавар 4	I Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар	I-2 Гар угаах	Түвшин 3
Агуулга	Бусдын зааврын дагуу гар угаах дарааллыг зөв гүйцэтгэх		
Орчин	Гар угаах		
Хэрэглэгдэхүүн	Гар угаах зурагт карт, саван, алчуур		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш хүүхдэд цоргыг нээж, гар угаах дарааллыг тухай бүрд нь зааварчилж гарыг угаалгана. /Цоргыг хаах үйлдлийг нэмж болно/ 2. Багш аман зааварчилгааг багасгаж аажмаар хүүхэд бие даан гараа угаахад сургана. <ul style="list-style-type: none"> • Гар угаах дарааллыг харуулсан зурагт картаа бэлтгэж, хүүхдэд харуулангаа үйлдлийг хийлгэх нь зүйтэй. 		

Гар угаах дарааллыг тайлбарлах

Зааврыг харж гараа угаах

Даалгавар 5	I Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар	I-2 Гар угаах	Түвшин 4
Агуулга	Бие дааж, зөв дарааллын дагуу гараа зөв угаах		
Орчин	Гар угаах		
Хэрэглэгдэхүүн	Гар угаах зурагт карт, саван, алчуур		
Дараалал	<ul style="list-style-type: none"> • Гар угаах бүх алхмыг дарааллын дагуу хүүхдээр бие даалгаж хийлгэнэ. • Хүүхэд бүх алхмыг зурагт карт харж, түүний дагуу угааж болно. 		

*Гар угаах зурагт картыг харангаа
гараа угаах*

Өөрөө гараа арчих

Бусад тохиолдолд хэрэглэх арга зүйн санаа

- Хүүхдэд гар угаахыг заахдаа эхлээд саванд хийсэн усанд гарыг нь дүрж норгоод, багшийн дэмжлэгтэйгээр гараа угаах алхам бүрийг ойлгуулах.
- Гар угаах үйлдлийг сургах явцдаа дуусах хэсгээс нь бага багаар багш дэмжлэгээ багасгах. Энэ үед Энэ үед тухайн үйлдлийг аман зааварчилгаагаар давтан хэлж өгөх.

Анхаарах зүйл

- Гар угаах үйлдлийг хураах, цэвэрлэх үйлдэлтэй холбож болно. Хүүхэд гараа бохирдсон /хог, хоолны үлдэгдлийг хамж хаях г.м/ үед “Гараа савандаж угаагаарай” гэж анхааруулан гараа угаах хэрэгтэйг ойлгуулах нь зүйтэй.

II ХӨДӨЛГӨӨН, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

II-1 Бөмбөг тоглох

Даалгавар 6	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-1 Бөмбөг тоглох	Түвшин 2
Агуулга	Бөмбөг шидэж, сагсанд оруулах		
Орчин	Биеийн тамирын хичээл, тоглоомын цагийн үеэр		
Хэрэглэгдэхүүн	Том бөмбөг, бөмбөг багтах том сагс		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none">1. Хүүхдээс 30см-ээс 1м-ийн зайд тавьсан сагс руу бөмбөг шидэж оруулах заавар өгнө. Сагсанд бөмбөгөө оруулж чадвал магтаж урамшуулна.2. Сагсны байрлалыг бага багаар холдуулна. Бөмбөгийг зөвхөн хол шидэх бус, онож оруулахыг эрмэлзэх, чадсан үед багш хүүхдийг урамшуулна.		

6

Сагсыг бага багаар холдуулах

Бөмбөгөө шидэж оруулах

Даалгавар 7	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-1 Бөмбөг тоглох	Түвшин 2
Агуулга	Бөмбөг шидэх/өнхрүүлэх		
Орчин	Биеийн тамирын хичээл, тоглоомын цагаар		
Хэрэглэгдэхүүн	Том бөмбөг /диаметр 20 см орчим/		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хүүхдэд бөмбөг өгнө. 2. Багш хүүхдээс бага зэрэг зайтай зогсож “Бөмбөгөө шидээрэй/өнхрүүлээрэй” гэж хэлнэ. Чадвал магтана. 3. Бөмбөгөө шидэх зайг өөрчилж дахин давтан хийнэ. Хүүхдийг харилцагч руу анхаарлаа хандуулж байгааг нь магтана. 		

7

Том бөмбөгийг өнхрүүлэх

Том бөмбөгийг шидэх

Даалгавар 8	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-1 Бөмбөг тоглох	Түвшин 3
Агуулга	Том бөмбөг барьж авах		
Орчин	Биеийн тамирын хичээл, тоглоомын цагаар		
Хэрэглэгдэхүүн	Том бөмбөг		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хүүхдэд анхааруулсны дараа бөмбөгийг шидэж/өнхрүүлж өгнө. 2. Хүүхэд бөмбөгийг барьж авсны дараа “Буцааж бөмбөгөө шидээрэй/өнхрүүлээрэй” гэж хэлнэ. Чадвал магтана. 3. Бөмбөгний шидэх хурд, зайг өөрчилж дахин давтан хийнэ. Хүүхдийг харилцагч руу анхаарлаа хандуулж байгааг нь магтана. 		

Багш бөмбөг шидэхэд хүүхэд барьж авах

Хүүхэд барьж авсан бөмбөгөө багш руу буцааж шидэхийг хүсэх

Даалгавар 9	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-1 Бөмбөг тоглох	Түвшин 4
Агуулга	Жижиг бөмбөг барьж авах		
Орчин	Биеийн тамирын хичээл, тоглоомын цагийн үеэр		
Хэрэглэгдэхүүн	Түвшин 3-аас жижиг бөмбөг		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хүүхдэд анхааруулсны дараа бөмбөг шиднэ. 2. Хүүхэд бөмбөг барьж авангуут “Багш руугаа шидээрэй” гэж хэлнэ. Хүүхэд багш уруу шидэж чадвал магтана. 3. Бөмбөгний хурд, өндөр, хоорондын зайг өөрчлөөд дахин давтан хийнэ. Хүүхэд харилцагч руугаа анхаарал хандуулж байгааг магтана. 		

Багш жижиг бөмбөг хүүхэд урүү шидэх

Хүүхэд бөмбөгийг барьж авах

Бусад тохиолдолд хэрэглэх арга зүйн санаа

- Бөмбөгөөр тоглох даалгаврыг зөвхөн хичээл дээр хийх биш, гэртээ, гадаа тоглох боломжийг нэмэгдүүлэхийг гэр бүлийнхэнд нь зөвлөх.
- Хүүхдийн хөгжлийн үе шатыг сайтар мэдэж, хүүхдэд тохирсон даалгаврыг өгнө. Эхний ээлжинд бөмбөг нь зөөлөн байх бөгөөд хүүхэд барьж авахад гар өвдөхөөргүй байх. Хийлдэг бөмбөлөг ойлт удаан, шидэж барьж авахад хялбар бөмбөгийг бэлдэх.

Анхаарах зүйл

Тоглоомын дүрэм болон бөмбөгний хэмжээг хүүхдийн одоогийн бодит байдалд нь тохируулан сонгож, хөгжлийн үе шатад нь тохирч байхаар төлөвлөнө. Биеийн тамирын хичээлийн явцад ашиглаж болно.

II-2 Дүрсийг хэвэнд хийх

Даалгавар 10	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-2 Дүрс эвлүүлэх	Түвшин 1
Агуулга	Хэвнээс дугуй дүрсийг гаргах		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Дүрс, дүрс хийх хэв		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш дүрсийг нэг нэгээр нь хэвэнд хийж үзүүлнэ. 2. Багш хүүхдэд "Дүрсийг хэвнээс гаргаарай" гэж хэлнэ. 3. Хүүхэд дүрсийг гаргаж чадвал магтана. 4. "Таргасан дүрсээ багшдаа өгөөрэй" гэж хэлэхэд хүүхэд дүрсийг авч өгсөн тохиолдолд магтана. 5. Хэвийг багшид өгөхийг хүсэхэд өгсөн тохиолдолд магтана. 		

10

*Хэвнээс дугуй
дүрсийг гаргах*

Даалгавар 11	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-2 Дүрсийг хэвэнд хийх	Түвшин 2
Агуулга	Дугуй дүрсийг хэвэнд хийх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Дүрс, дүрс хийх хэв		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none">1. Багш дугуй дүрсийг хүүхдэд өгнө. Дүрс хийх хэв өгч, хаана хийх байрыг заалгүй “Хэвэнд хийгээрэй” гэж хэлнэ. Туршиж үзэж болно.2. Хүүхэд чадвал магтана.		

11

*Хэвэнд дугуй
дүрсийг хийх*

Даалгавар 12	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-2 Дүрс эвлүүлэх	Түвшин 3
Агуулга	Дүрсүүдийг тохирох хэвэнд хийх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Дүрс, дүрсний хэв		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш хэв өгч хаана хийхийг заалгүй “Дүрсийг хийгээрэй” гэж хэлнэ. Туршиж үзнэ. 2. Хүүхэд хийж чадвал магтана. <ul style="list-style-type: none"> • Туршиж хийж үзэх түвшин, хэв болон дүрсийг харьцуулан харж, шууд хийх түвшин гэж байна. Хүүхдээ ажиглаад, аль түвшинд нь байна гэдгийг үнэлнэ. 		

Хэвэнд дөрвөлжин дүрсийг хийх

Хэвэнд гурвалжин дүрсийг хийх

II-3 Модон шоо

Даалгавар 13	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-3 Модон шоо	Түвшин 1
Агуулга	Хоёр гартаа барьсан модон шоог хооронд нь хавсран цохиж дуу гаргах		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Ижил хэмжээтэй жижиг модон шоо 4 ширхэг		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш 2 гартаа нэг нэг модон шоо барьж үзүүлээд, хүүхдэд мөн “2 гартаа модон шоо бариарай” гэж хэлнэ. 2. Багш 2 модон шоог хавсран цохиж дуу гаргаж үзүүлнэ. “Дуурайгаад хийгээрэй” гэж хэлнэ. Хийж чадвал магтана. 3. Багш дуу гаргах тоог өөрчилж, хүүхдээр дагуулан хийлгэнэ. 		

13

Багш, хүүхэд аль аль нь хоёр гартаа нэг нэг модон шоо барих

Багш шоонуудыг хооронд нь нийлүүлж үзүүлнэ. Хүүхдээр дуурайлган хийлгэх

Анхаарах зүйл

Хөгжмийн хичээл дээр шагшуур хөгжим ашиглаж, багшийг дуурайн хөгжмийн хэмнэлээр сэгсрээрэй гэж хүүхдэд хэлнэ.

Даалгавар 14	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-3 Модон шоо	Түвшин 2
Агуулга	3 хүртэл модон шоог өрөх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Хэд хэдэн жижиг модон шоо		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш эхлээд хэдэн ширхэг модон шоог өрж үзүүлээд хүүхдэд “Дуурайж хийгээрэй” гэж хэлнэ. Өөрөө хийж чадахгүй байвал, багш шоог нэг нэгээр гарт нь өгч өрүүлнэ. 2-3 өрөхөөс хойш өөрсөндөө өрж чадна. 2. Хэд хэдэн удаа давтаж болно. Хүүхэд уйдвал өөр даалгавар хийлгэнэ. 		

Багш шоо өрж байгааг хүүхэд ажиглах

Хүүхэд багшийг дуурайж өрөх

Даалгавар 15	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-3 Модон шоо	Түвшин 3
Агуулга	Модон шоог эвлүүлж ямар нэг дүрс хийх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Хэд хэдэн жижиг модон шоо		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш модон шоог эхлээд дээш нь, хажуу тийш нь өрж үзүүлнэ. Дараа нь 2 модон шоог дундаа зайтай, гүүр мэт дамнуулан дээр нь нэг шоо тавьж үзүүлэн ”Дуурайгаад хийгээрэй” гэж хэлнэ. Багш шоог нэг нэгээр нь хүүхдэд өгнө. 2. Дүрсийг сольж хэд хэдэн удаа давтана. Хүүхэд уйдвал өөр даалгавар хийлгэнэ. 		

Багш хэрхэн шоо өрж байгааг хүүхэд ажиглах

Багшийг дуурайж хүүхэд шоог өрөх

II-4 Сав болон багаж хэрэгсэл, эд юмс

Даалгавар 16	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-4 Сав болон багаж хэрэгсэл, эд юмс	Түвшин 1
Агуулга	Саванд байгаа эд зүйлийг гаргаж авах		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Тагтай, гүнзгий ёроолтой сав, хүүхдийн дуртай тоглоом		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Саванд хүүхдийн дуртай тоглоомыг хийж харуулна. Саван доторх юмсыг гаргуулна. Гараараа эсвэл савыг тонгоруулж гаргаж болно. 2. Хүүхэд гаргаж чадвал түүгээр тоглуулна. Саванд өөр зүйл хийгээд дахин хүүхдээр гаргуулна. 3. Багшийн саванд хийсэн зүйлийг савнаас нь гаргах явцыг тоглоом болгон хөгжилдөнө. Чадаж байвал хэд хэдэн удаа давтана. 		

16

Хүүхэд, багшийн саванд хэрхэн хийж, буцааж гаргаж байгааг ажиглах

Хүүхэд савнаас эд зүйлийг гаргаж авах

Даалгавар 17	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-4 Сав, багаж хэрэгсэл, эд юмс	Түвшин 2
Агуулга	Саванд эд юмс хийх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Хайрцаг, тагтай лааз, хэд хэдэн жижиг эд зүйлс /товч, шүр г.м/		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш хүүхдэд саванд юм хийж харуулаад, савыг сэгсэрч дотор нь юм байгаа эсэхийг хамтдаа шалгана. 2. Саван доторх юмыг авч хүүхдэд гаргаж өгч, “Буцаагаад саванд нь хийгээрэй” гэж хэлнэ. Хүүхэд саванд хийж чадвал магтана. Дахиад хамтдаа саван дотор нь юм байгааг шалгана. 3. Хэд хэдэн өөр эд зүйл хийж, даалгаврыг давтана. 		

Багш савыг сэгсэрч юм байгааг анхааруулж хамтдаа гаргаж авах

Хүүхэд гаргаж авсан юмаа буцааж саванд хийх. Хийж чадвал магтах

Анхаарах зүйл

Даалгаврыг гүйцэтгэхдээ даалгавар 1-д ашигласан сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг ашиглаж болно.

Даалгавар 18	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-4 Сав, багаж хэрэгсэл, эд юмс	Түвшин 3
Агуулга	Халбага, хавчаар ашиглаж эд юмсыг савнаас гаргах, буцааж хийх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Том халбага, хавчаар, том товч, жижиг модон шоо, 2 таваг		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1 тавган дээр товч болон модон шоо хэд хэдэн ширхэгийг тавина. Хүүхдэд халбага эсвэл хавчаар ашиглаж эд зүйлсийг “Нөгөө таваг руу зөөж хийгээрэй” гэж хэлнэ. Хүүхэд сайн зөөж чадвал магтана. Хэмжээ, хэлбэрийн хувьд хүүхдэд зөөхөд хялбар зүйлүүдийг бэлтгэнэ. 		

Халбагаар эд зүйлийг нэг тавагнаас нөгөө таваг уруу хийх

Хавчаараар хавчин эд зүйлсийг нэг тавагнаас нөгөө таваг уруу хийх

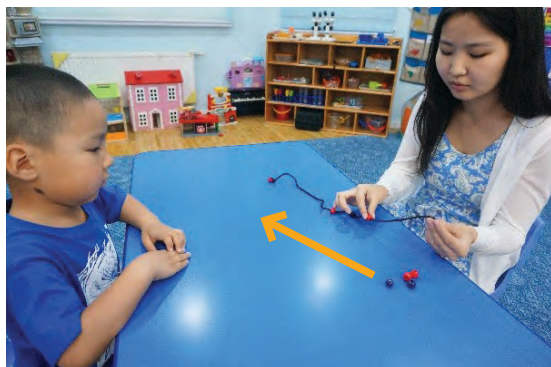
Анхаарах зүйл

- Гэрийн нөхцөлд нэг тавагнаас нөгөө таваг уруу хоолоо халбагадаж хийх дасгал байнга хийлгэж байхыг гэр бүлд нь зөвлөнө.

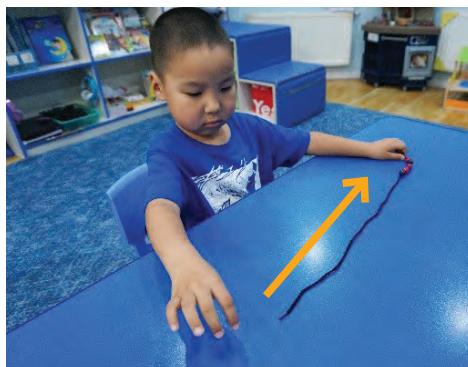
II-5 Цагираг ба уяа

Даалгавар 19	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-5 Шүр ба уяа	Түвшин 1
Агуулга	Уяанд хэлхсэн шүрийг сугалах		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Хэд хэдэн том шүр, хөндий гоймон, жижиг цагираг, уяа		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none">1. Багш шүрийг уяанд хэлхэж үзүүлнэ.2. Хүүхдийн өмнө тавьж, “Шүрийг уяанаас нь салгаарай” гэж хэлнэ.3. Энэ даалгавар хүүхдэд хүнд байвал багш шүрийг салгаж үзүүлсний дараа дуурайж хийлгүүлнэ. Шүрийг уяанаас салгаж чадвал магтана.		

19

Шүрний нүхээр уяа сүвэлж оруулах

Сүвлэсэн шүрийг уяанаас гаргах

Даалгавар 20	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-5 Шүр ба уяа	Түвшин 2
Агуулга	Том цагирганд бүдүүн уяа сүвлэх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Хэд хэдэн том шүр, хөндий гоймон, жижиг цагираг, бүдүүн уяа		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш 3 ширхэг том шүрний нүхээр уяа хэлхэж үзүүлнэ. 2. Хүүхдэд нэг гарт нь уяа, нөгөө гарт нь шүр бариулаад, уяанд шүрээ хэлхээрэй гэж хэлнэ. 3. Хүүхэд хэлхэж чадвал магтана. Хүүхэд уяанд том шүрээ хэлхэж чадахгүй бол, том цагирагт бүдүүн уяаг сүвлүүлнэ. Хүүхдэд тусалж болох ч аль болох өөрөөр нь хийлгүүлж, дахин давтуулж, олон янзаар оролдох боломж олгоно. 		

*Том хэмжээтэй дүрсний нүхээр
уяа сүвлэх*

Хүүхэд даган дуурайж хийх

Даалгавар 21	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-5 Шүр ба уяа	Түвшин 3
Агуулга	5 ширхэг нүхтэй дүрсийг уяанд хэлхэх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	5 ширхэг нүхтэй дүрс /модон дүрс, хөндий гоймон, жижиг цагираг, том шүр/, уяа		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш 3 ширхэг том шүрийг уяанд хэлхэж үзүүлээд, хүүхдэд нүхтэй дүрсийг уяанд хэлхээрэй гэж хэлнэ. Хүүхэд хэлхэж чадвал магтана. Дараа нь тоог нэмж 5 хүртэлх тооны нүхтэй дүрс хэлхүүлнэ. 2. Багш өөр өөр хэмжээтэй дүрсийг хэлхэж үзүүлнэ. Нүхтэй дүрсийг үдээсэнд том-жижиг-том-жижиг дарааллаар хэлхээрэй гэж хүүхдэд хэлнэ. 3. Хүүхдийн хэлхэснийг багшийн хэлхэсэнтэй харьцуулж, адилхан болсон эсэх, юу нь өөр байгааг анхааралтай харуулж, тайлбарлана. Шаардлагатай тохиолдолд дахин нэг удаа давтан хийлгэнэ. 		

Багш янз бүрийн хэлбэртэй нүхтэй дүрс хэлхэж хүүхдэд харуулах

Багшийн хийснийг хүүхэд дуурайж хийх

Бусад тохиолдолд хэрэглэх арга зүйн санаа

Нүхтэй дүрс ба уяа ашиглан хийх даалгавар

- Зургийн хичээл дээр шүр ашиглан бүтээл хийлгэхдээ тухайн хүүхдийн бодит байдал, чадварыг харгалзан хамтдаа бүтээл хийх замаар хүүхэд бүрийн оролцоог дэмжих сургалтыг зохион байгуулна. Хүүхдийн бүтээлийг ангийн хананд өлгөх, ангиа чимэглэх, бүтээлийн самбарт байрлуулах зэргээр ашиглавал хүүхдийн бүтээлч сонирхол нэмэгдэнэ.
- Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа айн хэсэгт өгөгдсөн даалгаврын хүрээнд хайч, цавуу ашиглан цаасаар цагираг хийж наах, гинжлэн холбох даалгавар хийлгэнэ.
- Хүүхдэд янз бүрийн өнгө, дүрс, хэмжээтэй зүйлийн загварыг харуулж, бүтээл хийлгэн дадлагажуулна.

II-6 Цахилгаан, товч, цаас

Даалгавар 22	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-6 Цахилгаан, товч, цаас	Түвшин 2
Агуулга	Уутны амны цахилгааныг нээх, хаах		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Том цахилгаантай уут, хүүхдийн дуртай эд юмс /модон шоо, өнгө өнгийн дүрс, бал, машин г.м/		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Цахилгаантай уутанд модон шоо, өнгө өнгийн дүрс гэх мэт зүйлийг хийж тавина. 2. Хүүхдийн гарт уутыг бариулж, дотор нь байгаа юмыг тэмтэрч мэдрүүлнэ. Уутны цахилгааныг нээж, дотор нь байгаа зүйлийг гаргуулна. 3. Хүүхэд уутнаас модон шоо, өнгө өнгийн дүрс гэх мэт зүйлийг гаргаж чадвал тухайн шоо, дүрсээр ямар нэг зүйл хийлгэнэ. Дараа нь ашигласан модон шоо, дүрсийг уутанд буцааж хийлгэн, цахилгаандуулна. 4. Гутал, хувцас, цүнхний цахилгааныг тайлах, татах үйлдлийг хүүхэд бие дааж хийж чаддаг болгоно. 		

22

*Уутны цахилгааныг нээж, доторх
эд юмсыг гаргах*

*Уутанд эд юмсыг буцаан хийж,
цахилгааныг татах*

Бусад тохиолдолд хэрэглэх арга зүйн санаа

Хүүхэд цахилгаантай хувцас их өмсдөг. Цахилгааны татуурга нь гарт амар баригдахгүй тул татуурганд уяа уяж, уртасган татахад хялбар болгоно.

Даалгавар 23	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-6 Цахилгаан, товч, цаас	Түвшин 3
Агуулга	Том товч тайлах		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Том товчтой уут, хүүхдийн дуртай зүйл /модон шоо, өнгө өнгийн дүрс, бал, машин, хүүхэдэй г.м/		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уутанд хүүхдийн дуртай зүйлээс хийж товчлон хаана. 2. Хүүхдээр дотор нь байгаа зүйлийг тэмтрүүлж, мэдрүүлнэ. Уутны товчийг тайлж, доторх зүйлийг гаргуулна. 3. Уутнаас гаргасан зүйлээр тоглуулна. Дараа нь уутанд буцааж хийнэ. /Товч товчлох үйлдлийг багш хийж болно/ <ol style="list-style-type: none"> 1. Хувцасны товчоо хүүхэд өөрөө тайлдаг болгоно. 		

Уутанд юу байгааг тэмтэрч мэдрэх

Уутны товчийг нь тайлж, доторх зүйлийг гаргах

Бусад тохиолдолд хэрэглэх арга зүйн санаа

- Хүүхэд өөрөө хувцас, цүнхний товчоо тайлах, товчлох үйлдлийг өдөр бүр хийх боломжтой. Хүүхдэд хувцас сонгохдоо хүүхдийн хөгжлийн үе шатыг дэмжих үүднээс товчны хэмжээг бодолцох хэрэгтэй.
- Даавуун цүнх, уут хийхдээ хүүхдийн бодит байдлыг бодолцон, товчны нүхний байрлал /хэвтээ, босоо/ болон товчийг хэт нааж оёхгүй байх хэрэгтэй. Хүүхэд багахан чармайлт гаргаад өөрөө товчоо товчилж, тайлж чадаж байхаар хийнэ.

Даалгавар 24	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-6 Цахилгаан, товч, цаас	Түвшин 5
Агуулга	Цаасыг дундуур нь нугалан дугтуйд хийх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Бичгийн цаас, дугтуй		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Цаасан дээр дуртайгаараа зураг, дүрс зурж, үсэг бичнэ. 2. Багш цаасыг дундуур нь нугалж үзүүлээд, хүүхдээр дуурайлган хийлгэнэ. Хүүхэд эхлээд цэвэрхэн зөв нугалж чадахгүй байсан ч сураад ирэхээр нь цаасны 2 үзүүрийг тэнцүүлж нугалуулна. 3. Цаасыг дундуур нь нугалсны дараа дугтуйд хийлгэнэ. 		

Хүүхэд цаасыг дундуур нь нугалах

Нугалсан цаасаа дугтуйд хийх

II-7 Модон дүрсийг “Пэг” тоглоомын сууринд хийх

Даалгавар 25	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-7 Модон тоглоом хэвэнд хийх хэрэглэгдэхүүн	Түвшин 1
Агуулга	"Пэг" тоглоомын сууринаас модон дүрсээ сугалж авах		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	“Пэг” тоглоом		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none">1. “Пэг” тоглоомын сууринд дүрсийг хийж үзүүлнэ.2. Дараа нь хүүхдээр “Пэг” сууринаас дүрсийг гаргуулна.3. Хүүхэд сууринаас гаргаж чадвал магтана.		

25

“Пэг” тоглоомын сууринд дүрсийг хийж үзүүлэх

Хүүхэд “Пэг” тоглоомын сууринаас дүрсээ гаргах

Даалгавар 26	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-7 Модон тоглоом хэвэнд хийх хэрэглэгдэхүүн	Түвшин 2
Агуулга	"Пэг" сууринд модон дүрсээ хийх		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	“Пэг” тоглоом		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш хүүхдэд 1 ширхэг модон дүрсийг өгч, "Пэг" сууринд хийлгэнэ. 2. Хүүхэд “Пэг” сууринд хийж чадаж байвал хэд хэдэн модон дүрсийг ”Пэг” сууринд хийлгэнэ. 3. Хүүхэд “Пэг” сууринд бүгдийг нь хийж чадвал магтана. 		

Том наалтыг хүрээн дотор наах

Жижиг наалтыг хүрээн дотор наах

Даалгавар 27	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-7 Модон тоглоом хэвэнд хийх хэрэглэгдэхүүн	Түвшин 3
Агуулга	Хүрээ хязгаар дотор наалт наах		
Орчин	Математик, Монгол хэл, ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Наалтан цаас		
Дараалал	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багш урьдчилан наалтны хэмжээнд тохируулан цаасан дээр хүрээ зурж бэлдэнэ. 2. Наалтнаас нэгийг хүрээн дотор нааж үзүүлээд, хүүхдээр дуурайлган хийлгэнэ. 3. Хүүхдийн түвшинд тохируулан хүрээг том, жижиг хэмжээтэйгээр зурж, том, жижиг наалт бэлдэнэ. Хүүхэд нааж чадвал магтана. 		

27

Бусад тохиолдолд хэрэглэх арга зүйн санаа

- Өдөр бүр хичээл эхлэхийн өмнө ирцийн карт дээр он, сар, өдрийн наалтыг наалгаж, он, сар, өдрийн тухай ойлгуулах, сургуульд явах хүсэл эрмэлзэлтэй болгохыг зорино.
- $\text{O} \hat{\text{I}} \text{ o} \hat{\text{I}} \text{ e} \hat{\text{I}} \text{ e} \text{ } \text{c} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \text{ } \text{z} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \text{ } \text{a} \hat{\text{y}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{y}} \hat{\text{I}} \text{ } \text{o} \hat{\text{z}} \hat{\text{m}} \text{ } \text{y} \hat{\text{a}} \hat{\text{d}} \hat{\text{y}} \hat{\text{a}} \text{ } \text{I} \text{ } \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{e}} \hat{\text{o}} \hat{\text{I}} \text{ } \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{o}} \text{ } \text{z} \hat{\text{e}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{e}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{o}} \hat{\text{e}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{y}} \hat{\text{o}} \text{, } \hat{\text{o}} \hat{\text{I}} \hat{\text{I}} \hat{\text{e}} \hat{\text{o}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{o}} \text{ } \text{c} \hat{\text{y}} \hat{\text{d}} \hat{\text{y}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{n}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{e}} \hat{\text{o}} \hat{\text{e}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{y}} \hat{\text{I}} \text{ } \text{y} \text{. } \text{O} \hat{\text{I}} \hat{\text{I}} \hat{\text{o}} \hat{\text{y}} \hat{\text{I}} \text{ } \text{x} \hat{\text{e}} \hat{\text{y}} \hat{\text{y}} \hat{\text{o}} \hat{\text{y}} \hat{\text{e}} \hat{\text{o}} \hat{\text{I}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{I}} \hat{\text{I}} \text{ } \hat{\text{o}} \hat{\text{a}} \hat{\text{e}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{d}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{I}} \text{ } \text{c} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{o}} \hat{\text{I}} \hat{\text{I}} \hat{\text{c}} \hat{\text{I}} \hat{\text{o}} \hat{\text{e}} \hat{\text{I}} \text{ } \text{x} \hat{\text{o}} \hat{\text{I}} \hat{\text{e}} \text{.}$

II-8 Үйл ажиллагаа

Даалгавар 28	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-8 Үйл ажиллагаа	Түвшин 2
Агуулга	Цаасан дүрсээ цавуудаж хүрээнд наах		
Орчин	Наамалын хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Цавуу, дүрс, зургийн дэвтэр, ватум цаас		
Дараалал	<ul style="list-style-type: none"> • Дүрсэн дээрээ цавуу түрхэж, тухайн дүрсээ зургийн дэвтэр болон ватум цаасан дээр наалгана. Хийж чадвал магтана. • Багш хүүхдийн чадвар, сонирхолд нь нийцүүлэн, хүүхдэд танил зүйлийн дүрсийг 1/ Машин, цэцэгний дүрсийг хайчилж бэлдээд наах, 2/ Машины дугуй, цэцэгний дэлбээ зэргийг зөв байрлуулан наах, 3/ Хүрээ татаж дунд нь дүрсээ наах зэргээр зорилт тавьж ажиллана. 		

28

Дүрсээ цавуудах

Цавуудсан дүрсээ хүрээнд наах

БУСАД ТОХИОЛДОЛД ХЭРЭГЛЭХ АРГА ЗҮЙН САНАА

- Зургийн хичээл дээр энэхүү даалгаврыг хийвэл тохиромжтой. Дуртай дүрсээ хайчаар хайчлах, цавуугаар наах үйл ажиллагаагаар дамжуулан хүүхдэд сонирхолтой байж, хийсэн бүтээл нь гоё сайхан гэж мэдрүүлэхээр бэлтгэнэ.
- Бусад хичээлийн цагаар цаас, тараах материал зэргийг дэвтэртээ наах даалгавар өгч болно.

Анхаарах зүйл

- Цавуу нь түрхэгдсэн эсэх нь ойлгомжтой байхыг бодолцож, шингэн цавуунд усан будаг хийж холиод өнгөтэй болгож бэлтгэнэ. Шингэн цавуу ашиглахад хүндрэлтэй байгаа хүүхдэд харандаан цавуу бэлтгэнэ.

Даалгавар 29	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-8 Үйл ажиллагаа	Түвшин 4
Агуулга	Шулуун болон муруйг зураасын дагуу хайчлах		
Орчин	Дүрслэх урлаг, технологи болон ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Шулуун, муруй зураас зурсан цаас, хайч		
Дараалал	<ul style="list-style-type: none">• Хүүхдэд хайч, шулуун болон муруй зураас зурсан цаасыг өгч, зураасны дагуу хайчлаарай гэж хэлнэ.• Зурааснаас илүү гарсан ч зөв хайчлахыг хичээж байвал сайн.• Хайчилсан дүрсийг нь хүүхдэд харуулж магтана.		

29

Цаасыг зураасны дагуу хайчлах

Анхаарах зүйл

- Хайчны хэмжээ, барихад эвтэй эсэх, хайчтай ажиллах үеийн аюулгүй байдлыг анхаарна. Нэг удаагийн үйлдлээр хайчилж дуусгаж болох зүйлийг хайчилж, хайчлах үйлдлийг эзэмшүүлнэ.

Даалгавар 30	II Хөдөлгөөн, үйл ажиллагаа	II-8 Үйл ажиллагаа	Түвшин 5
Агуулга	Муруй зураасыг болон өнцөг гаргаж өөгүй хайчлах		
Орчин	Дүрслэх урлаг, технологи болон ганцаарчилсан хичээл		
Хэрэглэгдэхүүн	Муруй зураас, дөрвөлжин, гурвалжин дүрсийг том зурсан цаас, хайч		
Дараалал	<ul style="list-style-type: none"> • Хүүхдэд муруй зураасыг зурсан цаас өгч, зураасын дагуу хайчлаарай гэж хэлээд хайч өгнө. • Зурааснаас хазайсан ч зураасны дагуу зөв хайчлахын тулд анхаарч, мэрийж байвал болно. • Хайчилсан дүрсийг нь хүүхдэд харуулаад магтана. 		

30

Зураасны дагуу гурвалжин дүрсийг хайчлах

Бусад тохиолдолд хэрэглэх арга зүйн санаа

Өнгийн цаас ашиглаж, зураасны дагуу хайчлах, цавуугаар наах, цагирган чимэглэл хийх зэргээр хүүхдэд сонирхолтой байхаар хийлгэнэ /урт, богино, бүдүүн нарийн нь харилцан адилгүй цагирган чимэглэл хийх нь хүүхдэд сонирхолтой байдаг/.

30

